

Ilyen pl. az, hogy a hangok ismertetésében nem figyelmezteti olvasóit a hangfejlődésre. A hangokat ugyanis fejlődési fokozatuk szerint kell tanítani. Az egyes gyermeknyelv-kutatók, mint Preyer, Stern s a magyar Balassa vizsgálatai megállapították a hangfejlődés fokozatait, azt a sorrendet, amely szerint a kisdied artikulált nyelvében a hangok jelentkeznek. Ennek a megjelölésével a szerző hasznos szolgálatot tett volna tanítótársainak, kik a hangok tanítására tudományosan megállapított sorrendet kaptak volna. Továbbá a szerző a fonomimikai jel használatát nem tárgyalja az ügyet megérdemlő világossággal. Amikor Czukrasz Róza szavait idézi, rámutat a jel használatának tulajdonképeni céljára, míg ő maga nagyobb fontosságot tulajdonít a jelnek a hang felismerésében. A fonomimikai jelek alkalmazásának tulajdonképeni célja az, hogy a hangoknak szótagokká való összefűzését megkönnyítse. A jeleknek ez a hatása azon törvényen alapul, hogy a belső képzetkapcsolatokat bizonyos külső mozgások, amelyeket a lélektanban együttmozgásoknak nevezünk, megkönnyítik. A hang felismeréséhez a szerző inkább hozzáfűzhetne volna a jelképes eljárás általánosan ismert gondolatát.

Hasznos lett volna, ha azon kívül, amit a szerző munkájában elmond, az egyes hangok tanításához mintát mutatott volna. Úgy érzem, hogy e gondolatok bevitelle a munkát nem csupán kiegészítette, hanem el is mélyítette volna.

Szívesen állapítom azonban meg, hogy a munka ezeken kívül is igen hasznos utasításokat ad a fonomimika tanításához mindazoknak, akiknek még kitaposott útjuk nincs. Mert a fonomimika a maga kereteiben annyi különbözőséget mutat fel, hogy igazán elmondható: ahány ház, annyi szokás.

Urhegyi Alajos.

A budapesti tankerület 3. számú értesítője. 1921—22. Közzétette Dr. Pintér Jenő.
Budapest, 1922. (N. 8-r., 95 l.) Ára 200 K.

Ez a hivatalos tanügyi kiadványaink között újítás számba menő s immár harmadizben megjelent értesítő gazdag tárháza a budapesti tankerületre vonatkozó mindenféle adatoknak. Tájékoztató röviden a főigazgatóságnak multjáról, összefoglaló képet fest az elmúlt iskolai év történetéről, elének sorakoztatja gondos összeállításban a budapesti főigazgatóságról s az alája rendelt középiskolákról szóló — főként személyi — adatokat, közöl különböző statisztikai kimutatásokat, sőt Csonka-Magyarországnak többi tankerületére s az odatartozó középiskolákra nézve is eligazítja — legalább nagyjából — az érdeklődőt. Részletes útmutatást foglal továbbá magában az iskolai ügykezelésről, végül a függelékben mutatót ad a főigazgatóságnak a szorosán vett hivatalos munkán kívül önként vállalt tervszerű tudományos munkásságából. E részben *Pintér Jenő* a budapesti középiskolákban végzett széleskörű anyaggyűjtés alapján beszámol arról a fontos gyakorlati kérdéssről, milyen irodalmi művek iránt érdeklődik ma a fővárosi középiskolák tanulóifjúsága, *Madzsar Imre* pedig Vörös Antalnak, a budai tankerület első főigazgatójának eddig meg nem írt életrajzához közli az általa mostanáig szorgos utánajárással felkutatott adatokat.

Ennek a nagy gyakorlati érzékkel egybeszerkesztett értesítőnek egyfelől praktikus értéke van, mért megfelel a mindennapi életnek középiskolai vonatkozású legkülönbélebb kérdéseire, de tudományos érdeme sem kisebb, mivel becses adalékokat szolgáltat hazai tanügyünk-

nek régebbi és egykorú történetéhez. Örvendetes volna, ha a többi főigazgató is követné a budapestinek szép példáját. N.

Aság. h. ev. tanárok és el. iskolai tanítók orsz. egyesületének évkönyve az 1917/18—1918/19—1919/20—1920/21. évekről. Szerkesztette Dr. Szelényi Ödön titkár. Mezőtúr, 1922.

Aki a multban figyelemmel kísérte azt az egyre izmosodó tevékenységet, melyet az ág. hitv. ev. tanárok és tanítók orsz. egyesülete közoktatásügyünk és közművelődésünk emelésére immár 14 év óta kifejtett, bizonyos fájdalommal veszi kezébe ezt a kis füzetet, a legutóbbi négy esztendő munkásságának összefoglaló ismertetését. Eddig egy-egy munkás év tevékenységéről 100—150 lapon számolt be az egyesület mindenkori titkára, most négy év munkája elfér rövid 31 lapon; az eddigi évkönyvek soraiból a sikeres munka büszke öntudata szállt felénk, a további fejlődés zavartalan, tiszta reménye, most egy lesújtott, fájdalommal csaldódásra ébredt lélek kesergése, aggodalmaskodása, majd — és ez a vigasztaló — élni akarása indít meg bennünket. Valóban, oly sok anyagi és szellemi veszteségről számol be ez az évkönyv, oly sok nemes eszme sorvadásáról, hogy a dacos magyar lélek minden erejére van szüksége az egyesületnek, ha a romok helyén újra akar építeni.

A füzet különben az 1917—21. évek krónikájával kezdődik az egyesület egyik megalapítójának, volt titkárának (G. J.-nek) feljegyzéseiből. E krónikás feljegyzéseket követi a titkári jelentés az 1918—20-i két meddő esztendőről. Valóban szomorú jelentés: halotti búcsúztató ez. Elbúcsúztatja a fájdalmasan nélkülözött kartársakat, kiket a trianoni vonal tart távol, megállapítja azt a példátlan veszteséget, melyről a következő kis statisztika nyomban meggyőzhet: 1918-ban az ev. tanérok száma 1951 volt, ma 799; a tanulók száma 166,406, ma 71,837. Elemi iskola volt 1254, megmaradt 556, polgári fiú- és leányiskola volt 9, megmaradt 2, tanítóképző volt 5, megmaradt 2, fiúgimnázium 16, megmaradt 6, theol. akadémia 3, maradt 2. Végül színes szavakkal eseteli a proletárdiktatúra pusztításait az ev. iskolaügy terén és a csehek vandálistusát a Felvidéken; annál több ok a cselekvésre.

Az 1920/21. évben az egyesület csak lassan-lassan ocsúdik fel abból az aléltságból, melybe a nagy tragédia sodorta. Inkább csak megindult a munka ebben az évben. Az egyesület érdemes titkára öt pontban előterjeszti egészséges javaslatait, melyeknek megvalósítása nagyot lendítene az egyesület életén, s a tanárok, főleg a főiskolai tanárok is újra felvették irodalmi munkásságuk fonalát. (A jogakadémiai tanárok emlékkönyve a nikolsburgi béke 300 éves évfordulójára, Bruckner Győző: *A Szepesség reformációja a legjelentősebbek.*)

A titkári jelentéseket két értekezés követi: Böhm Dezsőtől *Új irány a leánynevelésben* és Szelényi Ödöntől *A német «wándormadár» mozgalomról* címen. Az első voltaképen propagandírás a budapesti magyar ev. egyház létesítette új ág. ev. leánylyceum céljainak szolgálatára, melyet az Orsz. Nőképző Egyesület internátusának bérbevétele kapcsán teremtett meg Raffay Sándor ev. püspök. Ez az intézet egyes leányközépségekben létesített, de utóbb megszűnt továbbképző tanfolyamok hiányát kívánja pótolni; befogadja azon intelligens családok gyermekeit, kik gimnáziumba vagy kenyérkereső pályára menni nem akarnak. Az intézet három évfolyamú. A tanterv az irodalmi és művészeti